

บทที่ 7

การศึกษาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน (เยอรมันตะวันตก)

บทนำ

แม้สภาพทางภูมิศาสตร์ของเยอรมันจะถือว่าอยู่ในยุโรปส่วนกลาง แต่สภาพที่แท้จริงเยอรมันตั้งอยู่คอนไปทางตะวันตกติดกับกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก และเป็นประเทศที่รุ่งเรืองตลอดมาตั้งแต่สมัยโบราณ การศึกษาก็นับว่าเป็นแบบฉบับของประเทศต่าง ๆ ในยุโรป จึงขอนำมากล่าวด้วย

ชาวเยอรมันมีเชื้อสายมาจากเผ่าเยอรมนีโบราณ ซึ่งใช้ภาษาจากราก "อินโดเยอรมัน" เช่นเดียวกับชาวอังกฤษและชาวสแกนดิเนเวีย เผ่าพันธุ์เยอรมันโบราณ พวกซัคเซินและฟรีเซินทางภาคเหนือ พวกฟรังเคินทางตะวันตก พวกเซอริงเงอทางภาคกลาง พวกชาวเมนและพวกบัยแอร์นทางภาคใต้ การที่เยอรมันประกอบด้วยรัฐที่เป็นอิสระต่าง ๆ ก็เนื่องมาแต่การแยกกันอยู่เป็นหมู่เป็นเผ่าตลอดมา ปี พ.ศ. 1343 พระสันตปาปาได้สถาปนาพระเจ้าคาร์ล กษัตริย์ของพวกฟรังเคินขึ้นเป็นพระเจ้าไคเซอร์หรือพระเจ้าจักรพรรดิแล้ว จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ของชาติเยอรมันก็รุ่งเรืองมาจนถึงปี พ.ศ. 1793 หลังจากนั้นได้เริ่มมีการแบ่งแยกดินแดนทำให้เจ้าผู้ครองนครต่าง ๆ มีอิทธิพลมากขึ้น นักปฏิรูปศาสนาชื่อ "มาร์ตินลูเธอร์" ได้ก่อความแตกแยกทางศาสนา ทำให้เกิดสงครามสามสิบปีขึ้นในปี พ.ศ. 2161-2191 ในช่วงนี้ได้เกิดความเคลื่อนไหวทางด้านความคิดในทางปรัชญาและได้สมญาใหม่ว่า "ดินแดนแห่งนักคิดและนักประพันธ์"

นโยบายได้ทำให้โฉมหน้าของประเทศประวัติศาสตร์เปลี่ยนไปหลังจากได้ก่อตั้ง "สหพันธ์แห่งแม่น้ำไรน์" แล้วจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์แห่งชาติเยอรมันก็แตกแยกกันในปี พ.ศ. 2349 รัฐพรอຍเซนและรัฐออสเตรียต่างก็เข้มแข็งขึ้นกว่ารัฐอื่น ๆ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างมากของคริสต์ศตวรรษที่ 19 ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้นด้วย พวกชนชั้นกลาง พวกกรรมกรต่างก็ต้องการจะมีส่วนช่วยในการบริหารประเทศ หลังจากสงครามระหว่างพรัสเซียกับออสเตรียและรัฐบาลเยอรมันทางตอนใต้แล้ว สหพันธ์เยอรมันเหนือก็ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2414 เยอรมัน ได้รวมเป็นชาติเดียวกันได้สำเร็จเป็นประเทศสุดท้ายของยุโรป

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง เยอรมันแพ้แก่ฝ่ายพันธมิตร ได้ถูกแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ภายใต้การยึดครองของฝ่ายพันธมิตร 3 ส่วน คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา ได้รวมกันก่อตั้งเป็นประเทศเยอรมันตะวันตก เรียกว่า "สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน" (Federal Republic of Germany) มีกรุงบอนน์ (Bonn) เป็นเมืองหลวง อีกหนึ่งส่วนอยู่ภายใต้การยึดครองของประเทศรัสเซีย ได้จัดตั้งเป็นประเทศเยอรมันตะวันออก เรียกว่า "สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน" (Democratic Republic of Germany)

เยอรมันเป็นประเทศอุตสาหกรรม แหล่งที่สำคัญอยู่บริเวณไรน์-เวสต์ฟาเลีย ชาร์ลันค์ ฮัมเบอร์ก เบรเยิน, อินโนเพอร์ อุตสาหกรรมที่สำคัญคือ เหมืองแร่ การผลิตเหล็กและเหล็กกล้า เครื่องยนต์และขบวนยาน, เคมี, หอผ้า, กระจก, เลนส์ แวนคา วิศวกรรมไฟฟ้า, เครื่องกลไกขั้นดี และเครื่องบริโภคต่าง ๆ มีวัตถุดิบคือ ถ่านหิน แร่เหล็ก เหล็กโปแคส น้ำมันดิบ แม่น้ำสำคัญที่มีการจราจรมากที่สุด คือ แม่น้ำไรน์ โดยมีเมืองค็อยสมบอร์กเป็นเมืองท่าภายในประเทศที่ใหญ่ที่สุดในยุโรป มีเนื้อที่ 248,577 ตารางกิโลเมตร มีพลเมืองประมาณ 62 ล้านคน แบ่งประเทศออกเป็น 11 รัฐ แต่ละรัฐเป็นอิสระในการปกครองตัวเอง มีประธานาธิบดีเป็นประมุข และมีการเลือกตั้งประธานาธิบดีทุก 5 ปี ประชากรมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ 44 เปอร์เซ็นต์ นับถือคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

ชาวเยอรมันเป็นพวกแรกที่ยอมรับว่าการศึกษามีความสำคัญมาก ทั้งในทางสังคมและการเมือง รัฐต้องรับผิดชอบในการให้การศึกษาแก่ประชาชน แผนการศึกษา

ชาติของเยอรมันซึ่งโคเริ่มจัดขึ้นในศตวรรษที่ 16 นั้น สืบเนื่องมาจากศาสนาและแนวคิดทางการศึกษา แต่การศึกษาตามแนวการเมือง เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ เพิ่งจะเข้าใจชัดเจนในศตวรรษที่ 18 นี้เอง

ประวัติการศึกษา

เยอรมันก็เหมือนกับประเทศยุโรปทั้งหลาย ที่ศาสนาเข้ามามีบทบาทในการจัดตั้งโรงเรียน พระเจ้าชาร์ลมาญในตำแหน่งสังฆนายก โคจัดการศึกษาเพื่อผลประโยชน์ทางศาสนา ในศตวรรษที่ 13 โคมีการจัดโรงเรียนตามเมืองต่าง ๆ คล้ายโรงเรียนทางศาสนา เริ่มจะส่งเสริมให้เรียนเพื่อประกอบอาชีพในระยะหลังโคแก่ การค้า ขางฝีมือ และวิชาชีพต่าง ๆ

ปี พ.ศ. 1924 จักรพรรดิซาร์ลที่ 4 โคทรงสถาปนามหาวิทยาลัยขึ้นเป็นครั้งแรกที่กรุงปราก ภายในดินแดนของจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ต่อจากนั้นโรงเรียนลาติทโคเป็นรากฐานของมหาวิทยาลัยต่อมา แม้ชั้นการศึกษาจะเล็กแต่ตั้งมาโคจนถึงศตวรรษที่ 18 เมื่อเจ้าครองนครที่เป็นโปรเตสแตนต์เป็นผู้กำหนดควบคุมฝ่ายศาสนาจักรโรงเรียนทั้งหลายก็ได้รับแรงกระตุ้นใหม่จากการปฏิรูปทางศาสนานี้ ที่จริงความต้องการของประชาชนมุ่งเฉพาะการศึกษาลาติทและสำนักเรียนเพื่อความเป็นปราชญ์ ความสำคัญของการศึกษาแบบทั่วไปของประชาชนยังไม่เป็นจริงเป็นจริงจังมา จนกระทั่งศตวรรษที่ 17 และ 18

ท่านดยุคแห่งวูร์เท็มเบอร์ก (Duke of Wurttemberg) โคออกกฎบัญญัติให้ทุกตำบลตั้งโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น จัดสอนภาษาพื้นเมือง มีอ่าน เขียน คนตรี และการศาสนา แบ่งชั้นเรียนเป็น 6 ชั้น ส่วนภาษาลาตินทั้งชั้นสูงและชั้นต่ำให้รวมกันเข้าเป็นโรงเรียนยิมเนเซียม (Gymnasium) ต่อมารัฐแซกโซนี (Saxony) ซึ่งมีมหาวิทยาลัยทูนบิงเงิน (Tubingen) โคทำตามรัฐวูร์เท็มเบอร์ก โดยบังคับให้ทุกตำบลจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น หลังจากนั้นจึงมีโรงเรียนประถมเกิดขึ้นทุกรัฐ

ปี พ.ศ. 2162 รัฐไวมา (Weimar) โคออกพระราชบัญญัติประถมศึกษา

บังคับผู้ปกครองให้ส่งบุตรหลายของคนที่มียุถึงกำหนดเข้าโรงเรียน ทำให้คนทุกชั้นมีโอกาสทางการศึกษาเท่ากัน

ในปี พ.ศ. 2185 ท่านดยุค เออร์นสต์ นักบุญแห่งรัฐโกธะ (Duke Ernst, the Pious of Gotha) ใ้รับการยกย่องว่าเป็นผู้วางรากฐานการศึกษาปัจจุบัน โดยการตั้งระเบียบข้อบังคับเพื่อให้โรงเรียนเป็นแนวทางและแบบแผนอันดีแก่โรงเรียนอื่น ๆ เช่น กำหนดอายุของเด็กทั้งชายและหญิงที่จะถูกบังคับให้เข้าเรียนเมื่ออายุครบ 6 ปี ผู้ปกครองที่ไม่ปฏิบัติตามจะถูกปรับ ปีการศึกษาหนึ่งกำหนดให้เรียน 10 เดือน อีก 2 เดือนให้พักผ่อน เรียนทุกวัน ตั้งแต่เวลา 9.00 - 12.00 น. และ 13.00 - 16.00 น. เว้นวันอาทิตย์

การศึกษาเริ่มหยุดซงกัและทรุดโทรมอย่างหนักในช่วงสงคราม 30 ปี (พ.ศ. 2161-2191) หลังสงครามสิ้นสุดปรัสเซียแห่งเยอรมันจึงได้ตั้งขึ้นใหม่ตามแบบที่ท่านดยุคเออร์นสต์ได้วางแผนไว้ จึงทำให้เยอรมันก้าวหน้าในด้านการศึกษาทั่วประเทศต่าง ๆ ในยุคนั้น

พระเจ้าเฟรคเคอริคมหาราชแห่งปรัสเซีย และมาเรียเทเรซาแห่งออสเตรีย เป็นกษัตริย์องค์แรกที่เห็นว่า ความเจริญของชาติอยู่ที่การให้การศึกษาแก่ประชาชน ทั้งสององค์ขึ้นครองราชเมื่อ พ.ศ. 2323-2329 และ พ.ศ. 2283-2323 ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนปี พ.ศ. 2306 พระเจ้าเฟรคเคอริคมหาราชถือว่าเป็นหน้าที่ของขาราชการทุกคนที่จะต้องพยายามเพื่อสวัสดิภาพอันแท้จริงของประเทศและของพลเมืองทุกชั้น ด้วยการวางรากฐานอย่างดีให้แก่โรงเรียน แต่ยังไม่สามารถจัดการศึกษาตามแบบที่ทรงดำริได้ จนถึงปี พ.ศ. 2306 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของสงคราม 7 ปี ใ้ได้ออกพระราชบัญญัติ General School Regulations มีสาระสำคัญ คือ การบังคับให้เด็กเข้ารับการการศึกษาในโรงเรียน ใ้จัดการฝึกหัดครู จัดหาหนังสือเรียน ปรับปรุงวิธีสอนให้ดีขึ้น และใ้มีการตรวจตราโรงเรียนด้วย

ปี พ.ศ. 2337 ใ้มีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับโรงเรียนอีกฉบับหนึ่ง ใ้วางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการศึกษาไว้หลายประการ แต่ใ้รับการคัดค้านจากศาสนาและประชาชน

อย่างมากเพราะได้ยกฐานะโรงเรียนชั้นประถมขึ้นเป็นโรงเรียนรัฐบาล และกำหนดให้โรงเรียนราษฎรอยู่ในความควบคุมตรวจตราของรัฐ ครูในชั้นสูงกลายเป็นข้าราชการ รัฐบาลมีอำนาจในการแต่งตั้งครู และให้สิทธิครูและนักเรียนนับถือศาสนาใดก็ได้

ในปี พ.ศ. 2351 - 2354 ได้มีการนำวิธีการของเฟสตาลอซเข้ามาใช้ในโรงเรียนประถม ทำให้การประถมศึกษาเจริญขึ้นมาก ในศตวรรษที่ 18 นี้ ปรัสเซียได้จัดโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็น 2 แบบ คือ

1. แบบยิมเนเซียม (Gymnasium)
2. แบบเรียลชูลิน ยิมเนเซียม (Realschulen Gymnasium) เป็นโรงเรียนที่ให้การศึกษาระดับสูง ผู้ที่สำเร็จจะได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย โดยการผ่านการสอบคัดเลือกของมหาวิทยาลัยก่อน

ปี พ.ศ. 2368 - 2375 รัฐบาลกลางได้ให้เงินอุดหนุนโรงเรียนมากขึ้น เลิกเก็บค่าเล่าเรียนในโรงเรียนชั้นต้น กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ควบคุม วางระเบียบผู้ที่จะเป็นครู จัดระบบการสอนให้ดีขึ้น และให้เลิกอิทธิพลทางศาสนา

ในศตวรรษที่ 19 วิลเฮล์ม วอนฮัมโบลต์ ได้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญการโรงเรียนและนักปรัชญา พัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยตั้งองค์การการศึกษามัธยม เพื่อเตรียมให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย การปฏิรูบนี้นามาจากพื้นฐานความคิดของการศึกษาแบบทั่วไป และความคิดใหม่ ๆ ทางค่านิยมมนุษยธรรม การสอน การมีภาษาคลาสสิก (ภาษาละตินและกรีก) รูปใหม่ของโรงเรียนมัธยมในขณะนี้ได้จัดเป็น 3 แบบ ระหว่างชั้นมัธยมและประถมศึกษา ได้เกิดมีโรงเรียนระดับกลางแทรกขึ้นมาในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น มิทเทิลชูลเล

โรงเรียนยิมเนเซียมและโอแบร์เรียลชูลเล (Realgymnasium & Oberrealschule) เป็นที่รู้จักกันว่า แกรมมาสกูลในทางภาษาปัจจุบัน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ที่จริงแล้วก็คือโรงเรียนแบบ Realschule นั้นเอง แต่ได้เพิ่มคำว่า Ober ซึ่งหมายความถึงสูงขึ้น ทุกแบบเป็นโรงเรียนสำหรับเด็กผู้ชาย ยัง

ไม่มีโรงเรียนแบบสหศึกษา โรงเรียนสำหรับเด็กหญิงที่มีอยู่ในขณะนั้น ก็ไม่จัดว่าเป็นโรงเรียนมัธยม สำหรับโรงเรียนมัธยมของเด็กชายใช้เวลาเรียน 9 ปี จบแล้วสามารถเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยได้ทันที

ระยะต่อมาประเทศได้เปลี่ยนสภาพจากทางกสิกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม โรงเรียนวิชาชีพได้เพิ่มความสำคัญยิ่งขึ้น ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนเทคนิคขึ้นหลายรูปแบบ

ปี พ.ศ. 2476 กระทรวงศึกษาได้วางกฎข้อบังคับไว้ 2 ทาง คือ

1. ได้ใช้การศึกษาภาคบังคับ 4 ปี ซึ่งนับได้ว่าเป็นอุบัติเหตุการก้าวแรกที่นำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยทางการศึกษา

2. ระบบ 3 ชั้นของการศึกษาทั่วไปยังคงใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน

เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้ทดลองจัดโรงเรียนชั้นมัธยมรวมเข้าไปในโรงเรียนแบบประสม

Comprehensive School

ปี พ.ศ. 2488 - 2503 ได้เริ่มพัฒนาการศึกษาและได้มีการสรุปในระยะ 15 ปีหลัง โดยได้กำหนดการศึกษาภาคบังคับจาก 8 ปี เป็น 9 ปี ได้เริ่มรวมโรงเรียนตามชนบทเข้ากับโรงเรียนส่วนกลาง

มีโรงเรียนแกรมมาสกุลที่เน้นหนักไปในเศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และทางด้านวิชาทางเทคนิค

ปี พ.ศ. 2493 - 2513 ได้เปิดมหาวิทยาลัยขึ้นหลายแห่ง จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมสมัยใหม่เพิ่มเป็น 3 เท่า จำนวนนักเรียนในโรงเรียนแกรมมาสกุลเพิ่มเป็น 2 เท่า จำนวนนักศึกษาวิทยาลัยครูได้เพิ่มเป็น 5 เท่า การศึกษาของเยอรมันได้จัดไว้เพื่อนักเรียน 10 ล้านคน สอนโดยครูประจำประมาณ 3 แสนคน ปัจจุบันเยอรมันกำลังเตรียมการปฏิรูปโครงสร้างการศึกษาแบบประสม โดยการนำของสภาวิทยาศาสตร์และสภาการศึกษาเยอรมัน

การปฏิรูปการศึกษา

ปี พ.ศ. 2514 คณะกรรมการวางแผนทางการศึกษาร่วมของส่วนกลางกับส่วนมลรัฐ ได้พิจารณาวางแผนการปฏิรูปการศึกษาใหม่ โดยเริ่มจากการศึกษาขั้นต้นจนถึงมหาวิทยาลัย เยาวชนมีโอกาสดำเนินทางการศึกษาเรียนเท่าเทียมกัน กำหนดระยะเวลาของโครงการปฏิรูปการศึกษา ระยะเวลา 10 ถึง 15 ปี

หลักการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการวางแผนทางการศึกษา คกลงกันเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1. เน้นการส่งเสริมการศึกษาระดับประถมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ขยายการจัดที่เรียนให้เด็ก 5 ขวบ
3. รวมชั้นเรียน 2 ปีแรก ในระดับมัธยมชั้น 1 (ชั้น 5 ถึง 10) เข้าด้วยกัน เรียกว่า ชั้นแนะแนวทาง
4. วางรากฐานทางวิชาการให้ตั้งแต่ระดับประถม พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้มีการเลือกวิชาได้หลายชนิด และส่งเสริมเด็กตามความสามารถของแต่ละบุคคลตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาชั้น 1
5. จัดการให้โรงเรียนทั้งหลายได้เรียนระดับมัธยมชั้น 1 ได้ผลสมบูรณ์เหมือนกันหมด
6. จัดระบบการศึกษามัธยมชั้น 2 (ชั้น 11, 12) ใหม่ โดยยึดหลักให้ความสำคัญแก่วิชาชีพเท่ากับวิชาสามัญอื่น ๆ
7. พัฒนาระบบการศึกษาแบบยืดหยุ่น กล่าวคือ ไม่มีการจำกัดสายการเรียน แบ่งชั้นเรียน หรือแยกระดับโรงเรียนอย่างเด็ดขาด แต่ให้มีการโยกย้ายวิชา หรือย้ายสายการเรียน สับเปลี่ยนโรงเรียน แม้จากรัฐหนึ่งไปอีกรัฐหนึ่งได้ตามความเหมาะสม และตามสติปัญญาความสามารถของเด็กแต่ละบุคคล ยืดหยุ่นได้ถึงระดับมหาวิทยาลัย
8. จัดเพิ่มสถานศึกษาและมหาวิทยาลัย
9. ส่งเสริมและขยายการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาต่อในระดับสูง

ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาของเยอรมัน ได้กำหนดให้เด็กทุกคนอายุตั้งแต่ 6 ขวบ จนถึง 17 ปีเต็ม อยู่ในโรงเรียนซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับเป็นเวลา 9 ปี

ระบบการศึกษาเป็นแผน 4:6:3 คือ

ประถมศึกษาเรียน 4 ปี อายุ 6-9 ปี ชั้น 1-4

มัธยมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ

มัธยมต้น เรียน 6 ปี อายุ 10-15 ปี ชั้น 5-10

มัธยมปลาย เรียน 3 ปี อายุ 16-18 ปี ชั้น 11-13

ต่อมาได้มีการปฏิรูปการศึกษา รูปแบบของมัธยมศึกษาในช่วงนี้จึงเปลี่ยนไป ได้จัดเป็น 3 แบบคือ ระหว่างชั้นมัธยมต้นและมัธยมปลาย ได้จัดให้มีโรงเรียนสาย อาชีวะ ระดับกลางเพิ่มขึ้น ดังนั้นระบบการศึกษาแบบใหม่ของเยอรมันจึงเป็นดังนี้

การศึกษา ก่อนประถม รับเด็กอายุ 3-6 ขวบ

ประถมศึกษา (Grundschule) เรียน 4 ปี ชั้น 1-4 อายุ 6-9 ปี

มัธยมศึกษา มี 3 ประเภทคือ

1. โรงเรียนมัธยมต้นสายสามัญ (Hauptschule) เรียน 5 ปี
ชั้น 5-9 อายุ 10-14 ปี
2. โรงเรียนสายอาชีวะ ระดับกลาง (Realschule)
เรียน 6 ปี ชั้น 5-10 อายุ 10 - 15 ปี
3. โรงเรียนมัธยมปลายสายวิชาการ (Gymnasium) -
เรียน 9 ปี ชั้น 5-13 อายุ 10-18 ปี

จบแล้วจะได้ "อาบิตัวร์" มีสิทธิเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยทุกโรงเรียน ไม่เก็บค่าเล่าเรียนและจัดอุปกรณ์การเรียนให้ฟรี

การศึกษาระดับนี้รัฐบาลส่งเสริมให้เด็กเรียนในโรงเรียนเดียว เพื่อการพัฒนาของเด็กจะได้ต่อเนื่อง

โรงเรียนอนุบาลเป็นสถาบันของเยอรมันที่หลายประเทศได้นำเอาวิธีการไปใช้ เป็นแบบอย่าง รับเด็กอายุ 3-6 ขวบ มุ่งสนับสนุนความสามารถของเด็กให้แสดงออก สอนให้ทำประโยชน์คือสังคม รวมทั้งในด้านการเล่น ส่วนมากจะเรียนในตอนเช้าเท่านั้น แต่มีบางแห่งเรียนทั้งวัน โรงเรียนอนุบาลแบบพิเศษซึ่งพยายามจะเตรียมเด็กในระยะเข้าโรงเรียน แต่ยังไม่ครบกำหนดที่จะเข้าได้

โรงเรียนอนุบาลยังไม่จัดอยู่ในระบบการศึกษาของรัฐ เข้าเรียนโดยสมัครใจ ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยหน่วยปกครองท้องถิ่น โบสถ์ สมาคม เอกชน รัฐถือว่าการขยายตัวของโรงเรียนอนุบาลเป็นความสำคัญที่เร่งด่วนอย่างหนึ่ง รัฐบาลของรัฐได้พัฒนาเพื่อให้โรงเรียนแต่ละรัฐมีความสัมพันธ์กัน ปัจจุบันเด็กมากกว่าครึ่งเข้าโรงเรียนประเภทนี้ จุดมุ่งหมายก็เพื่อให้เด็กระดับนี้ที่มีที่เล่นและที่เรียน

ก่อนอนุบาลจะมีสถานเลี้ยงเด็กเล็กที่เรียก "บ้านเด็ก" (Kinderhost) ดำเนินการต่างจากอนุบาลตรงที่ "บ้านเด็ก" จะรับดูแลเด็กทั้งวัน

เป้าหมายที่รัฐบาลวางไว้ในปี พ.ศ. 2523 จะมีโรงเรียนอนุบาลเพิ่มจากเดิมอีกเท่าตัว

ประถมศึกษา (Grundschule of Elementary School)

เมื่อเด็กอายุ 6 ขวบ จะเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยทั่ว ๆ ไปใช้เวลา 4 ปี แต่ในแอมเบอร์ก เบลเมน และเบอร์ลิน (ตะวันตก) ใช้เวลาเรียน 6 ปี เมื่อไม่นานมานี้ยังมีโรงเรียนเล็ก ๆ อยู่ข้างในเขตชนบท และโรงเรียนห้องเดียวโดยไม่มีกำแพงกั้น เด็กอายุต่างกันจะถูกจัดสอนรวมกัน โรงเรียนเหล่านี้ได้ยกเลิกไปเพื่อตั้งโรงเรียนเขตชั้น โดยตั้งอยู่ในศูนย์กลางหมู่บ้านและมีอุปกรณ์พร้อมเพียงบริการหมู่บ้านใดหลายแห่ง จัดให้การศึกษาแบบเดียวกับโรงเรียนในเมือง

เด็กทั้งหมดเข้าเรียนโรงเรียนชั้นประถมร่วมกัน หลังจากนั้นก็จะแยกไปเลือกเรียนได้ 3 ทาง ซึ่งเป็นการศึกษาระดับมัธยม

รัฐบาลกลางของสหพันธรัฐโคโลญ์ถึงระเบียบการที่รัฐบาลปรัสเซียเวมาร์เซอร์ รัชบัลิก (ปี พ.ศ. 2461-2476) โคโลญ์กำหนดโรงเรียนประถม 4 ปี สำหรับเด็กทุกคน นับว่าเป็นกาวที่ส่งเสริมการก่อตั้งประชาธิปไตยทางการศึกษาที่ถูกมองที่สุกอย่างไวก็ตามปัจจุบันนี้ทุกฝ่ายเห็นพ้องกันว่า ควรจะจัดการปฏิรูปหลักสูตรและวิธีการสอนระดับโรงเรียนประถมเสียใหม่ เช่น ลดจำนวนนักเรียนในชั้นในทยอยลง จัดบทเรียนใหม่หลายวิชา เพื่อให้เด็กมีโอกาสเลือกเรียนได้กว้างขึ้น เลือกเรียนได้กว้างขึ้นเพื่อจัดโปรแกรมการเรียนต่อ สำหรับกฎข้อบังคับที่ให้แก่เด็กเข้าเรียนควรจะเปลี่ยนให้เร็วขึ้น โดยกำหนดให้เด็กมีอายุครบ 5 ปีต้องเข้าเรียนในประถมศึกษา กฎอีกข้อหนึ่งก็คือ การให้เรียนภาษาต่างประเทศในชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 การใช้อุปกรณ์การศึกษาสมัยใหม่ เทคโนโลยีทางการศึกษา การฝึกให้เด็กทำงานเป็นกลุ่ม

มัธยมศึกษา (Secondary School)

หลังจากจบประถมศึกษาแล้ว เด็กจะแยกไปเลือกเรียนได้ 3 ทางด้วยกัน คือ

1. โรงเรียนมัธยมหลักสูตรระยะสั้น (Hauptschule) หรือมัธยมตอนต้นสายสามัญ
2. โรงเรียนมัธยมชั้นกลาง (Realschule) หรือมัธยมอาชีพระดับกลาง
3. โรงเรียนมัธยมชั้นสูงสุด (Gymnasium) หรือมัธยมตอนปลายสายวิชาการ

โรงเรียนมัธยมหลักสูตรระยะสั้น Hauptschule หรือมัธยมตอนต้น เด็กส่วนใหญ่หรือประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มอายุนี้อ่านเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมหลักสูตร

ระยะสั้น Hauptschule ใช้เวลาเรียน 5 ปี เริ่มตั้งแต่ชั้นปีที่ 5 ถึงชั้นปีที่ 9 จบแล้วจะได้ประกาศนียบัตร Hauptschulabschluss ตอนที่จบอายุประมาณ 15 ปี บางคนก็จะออกไปทำงานหาเลี้ยงชีพ บางส่วนก็จะเข้าเรียนต่อโรงเรียนอาชีวศึกษาพิเศษจนถึงอายุได้ 18 ปี โรงเรียนประเภทนี้เป็นโรงเรียนที่เตรียมเด็กสำหรับการทำงานโดยเฉพาะ นักเรียนจะสามารถใช้ประกาศนียบัตรเพื่อแสดงและขอเรียนต่อสายอาชีวศึกษาได้ทันที การเรียนระดับนี้เป็นการศึกษาสำหรับอาชีพการงาน อุตสาหกรรม หรือรับราชการระดับตน ๆ

วิชาที่สอนมี ศาสนา ภาษาเยอรมัน ภาษาอังกฤษ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ชีววิทยา ฟิสิกส์ เคมีวิทยา คณิตศาสตร์ เลขาคณิต วาดเขียน การฝีมือ เศรษฐศาสตร์ คณิต และพลศึกษา

โรงเรียนมัธยมชั้นกลาง Realschule หรือมัธยมอาชีวาระดับกลาง ใช้เวลาเรียน 6 ปี เริ่มจากชั้นปีที่ 5 ถึงชั้นปีที่ 10 จบแล้วจะได้ประกาศนียบัตรระดับกลาง (Mittlere Rufe) ระหว่างโรงเรียนมัธยมตอนต้นและมัธยมตอนปลาย เด็กสามารถจะเข้าเรียนในโรงเรียนเทคนิคชั้นสูงได้ทันที โรงเรียนเทคนิคชั้นสูงเป็นโรงเรียนพิเศษที่ให้การศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมัธยมชั้นสูง การจบการศึกษาระดับกลางถือว่าเป็นสิ่งที่ต้องการล่วงหน้า สำหรับอาชีพระดับกลางในคานธุรกิจและทางบริหาร ทำให้โอกาสในการทำงานของเด็กดีขึ้น ประมาณหนึ่งในสิบของนักเรียนระดับกลางเปลี่ยนไปเรียนโรงเรียนมัธยมชั้นสูง

วิชาที่เรียนมีมากกว่าโรงเรียนมัธยมหลักสูตรระยะสั้น เปิดสอนเพื่อความต้องการทางอุตสาหกรรม การพาณิชย์ และเพื่อการฝึกคนงานใหม่ทักษะสูง

นักเรียนที่เรียนก็สามารถย้ายเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมตอนปลาย Gymnasium ซึ่งสอนทางความรู้วิชาการได้ จบแล้วมีสิทธิสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ เราจะเห็นว่าโรงเรียนประเภทนี้คล้ายกับโรงเรียนมัธยมแบบประสมมาก เพราะนักเรียนมีโอกาสตัดสินใจว่าจะเลือกเรียนอาชีพ เพื่อการทำงานหรือศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป

ผู้ที่เขาเรียนในโรงเรียนมัธยมชั้นกลาง หรือมัธยมอาชีวาระดับกลาง จะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการรับรองจากการเรียนในระดับประถมศึกษา ส่วนผู้ที่มิได้รับการรับรองก็มีโอกาสที่จะเขาเรียน โดยการทดลองเรียนเป็นเวลา 1 ปี ก่อนแล้วจึงจะนำผลการเรียนมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

โรงเรียนมัธยมชั้นสูงสุด *Gymnasium* หรือ มัธยมศึกษาตอนปลายสายวิชาการ โรงเรียนมัธยมชั้นสูงนี้เป็นการศึกษาในโรงเรียนเพื่อเตรียมเข้ามหาวิทยาลัย โดยเฉพาะ ใช้เวลาเรียน 9 ปี เริ่มชั้นที่ 5 ถึงชั้นที่ 13 เป็นโรงเรียนแบบเก่าในเยอรมัน จบแล้วจะได้ประกาศนียบัตรที่เรียก "อabitัวร์" (*Abitur*) เมื่อได้อabitัวร์แล้วสามารถเขาเรียนต่อในมหาวิทยาลัยได้ แต่เนื่องจากจำนวนผู้ได้อabitัวร์มีมากจึงไม่มีที่เรียนพอสำหรับผู้จบทั้งหมด จึงต้องมีการสอบคัดเลือกเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยอีก

นอกจากนี้นักเรียนอาจจะเรียนจนถึงชั้น 10 ก็ได้ ซึ่งเป็นระดับการศึกษาโดยเฉลี่ย โดยออกมาเรียนทางด้านอาชีวศึกษา ผู้ที่เรียนแบบนี้แล้วเมื่อต้องการจะย้ายไปเรียนแบบอื่นก็ทำได้ง่าย ในการเรียน 4 หรือ 5 ปีแรก

โรงเรียนนิยมเนเชียมหรือโรงเรียนมัธยมชั้นสูงนี้มี 3 ประเภทใหญ่ คือ ภาษาสมัยใหม่ ภาษาโบราณ และคณิตศาสตร์ กับวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีชนิดพิเศษเช่น โรงเรียนมัธยมทางพาณิชย์และโรงเรียนมัธยมทางเทคนิค

การจะเขาเรียนระดับนี้จะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการรับรองจากการเรียนที่ผ่านมา เหมือนกับการเขาเรียนในโรงเรียนมัธยมชั้นกลาง และถ้ามิได้รับการรับรองก็ทดลองเรียน 1 ปี แล้วจึงจะพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

ผู้ที่เขาเรียนในชั้น 11 - 13 รับเฉพาะผู้จบจากชั้น 10 สายวิชาการเท่านั้น

นอกจากสถานศึกษาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีหนทางไปสู่ "การศึกษาช่องทางที่สอง" ได้อีก นักเรียนที่มีคุณสมบัติสูงจากโรงเรียนสามัญและโรงเรียนชั้นกลางจะมีสิทธิศึกษาในโรงเรียนภาคค่ำหรือโรงเรียนพิเศษได้ ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การศึกษาชั้นปริญญาในมหาวิทยาลัยได้ ในขณะที่ทำงานอาชีพอยู่เมื่อถึงช่วงเวลาอันเหมาะสม

แล้ว ผู้เข้าศึกษาในแบบ "การศึกษาช่องทางที่สอง" นี้ ก็อาจจะหยุดการประกอบอาชีพเพื่อมุ่งที่จะเรียนต่อให้จบชั้นมหาวิทยาลัย การขาดรายได้ในช่วงนี้ จะได้รับการทดแทนอย่างดีในรูปของทุนจากสหพันธ์และมลรัฐต่าง ๆ และจากวงการอุตสาหกรรม

ผลการปฏิรูปและปัญหาต่าง ๆ

ภายในกรอบของการปฏิรูปการศึกษา ได้มีความพยายามที่จะตั้งโรงเรียน "รวม" ขึ้น ระบบโรงเรียนมัธยมที่แบ่งออกเป็น 3 ประเภทนั้น มีการวิจารณ์ถกเถียงกันมาก การอภิปรายได้กล่าวถึงส่วนบกพร่องบางประการ เช่น การให้เด็กตัดสินใจเลือกเรียนอะไรเร็วเกินไป ซึ่งเป็นการยากที่จะขอแก้ไขในภายหลัง เมื่อเกิดตัดสินใจผิด จากความเห็นของหลายฝ่ายจึงได้พยายามจะตั้งโรงเรียนรวมดังกล่าว นักเรียนของโรงเรียนรวมนี้จะไม่ต้องผูกพันอยู่กับระบบหลักสูตร 3 แบบ หากแต่สามารถเลือกเรียนให้เหมาะกับความสามารถและความสนใจของตนได้ โรงเรียนประเภทต่าง ๆ ทั้งหมดในปัจจุบันได้แก่ โรงเรียนเตรียม, โรงเรียนชั้นมูลฐาน, โรงเรียนสามัญ โรงเรียนชั้นกลางและโรงเรียนชั้นสูง จะรวมกันอยู่ในโรงเรียน "รวม" นี้ (Gesamtschule) โรงเรียนแบบนี้จัดให้เด็กนักเรียนจากชั้นปีที่ 5 จนถึงชั้นอาชีวitur (Abitur) การเรียนจะขึ้นอยู่กับความสามารถของเด็ก เขาสามารถเลือกหลักสูตรในระดับสูงหรือต่ำเองได้ ปัจจุบันในสหพันธ์รัฐมีโรงเรียนแบบนี้อยู่ราว 200 แห่ง มีมากในรัฐเฮสเซ (Hesse) ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของโรงเรียนแบบนี้ยังมีข้อแตกต่างกันอยู่มาก ซึ่งไม่เป็นที่ตกลงแน่นอนได้ว่า โรงเรียนแบบนี้จะเป็นรูปแบบของโรงเรียนในอนาคต

สำหรับกฎเกณฑ์ของการเรียนในโรงเรียนมัธยมแบบประสมที่กำหนดขึ้นใหม่ คือ ระยะเวลาการศึกษาชั้นมัธยมจาก 8 ปี เป็น 9 ปี เพิ่มการเรียนภาษาต่างประเทศ แบ่งนักเรียนออกเป็นหมู่ตามสายวิชาและความสามารถ เพิ่มวิชาเลือกให้มากขึ้น ตลอดจนจัดตั้งโรงเรียน Mittelpunktschule เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาต่าง ๆ แก่เด็กในชนบท

อุดมศึกษา (Higher Education)

สถาบันอุดมศึกษารวมมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทางเทคนิค โรงเรียนสำหรับนักบวช โรงเรียนฝึกหัดครู และสถาบันทางดนตรี ศิลปะ และการกีฬา การจะเข้าเรียนในสถาบันเหล่านี้ใดจะต้องได้ประกาศนียบัตร อับิตัวร์ (Abitur) เคมีผู้ที่ผ่านการสอบอับิตัวร์ สามารถเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่สมัครไว้โดยมิต้องสอบอีก ปัจจุบันเนื่องจากมีผู้สอบอับิตัวร์ได้มากกว่าที่เรียนในมหาวิทยาลัย รัฐบาลกลาง โดยความเห็นชอบจากรัฐต่าง ๆ จึงมีหน่วยงานคัดเลือกนักศึกษาประสานงานกับโรงเรียนและคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศใช้เวลาเรียน 6 ปี

ความเป็นมาของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยในเยอรมันมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มหาวิทยาลัยที่เก่าแก่แห่งหนึ่งคือ ไฮเคนเบิร์ก ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 1929 อีกหลายแห่งอายุกว่า 500 ปี นอกจากนี้มีมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ อีก มากกว่า 20 แห่ง ตั้งขึ้นในระยะ 15 ปีที่ผ่านมานี้ ประเพณีเก่าและใหม่บางกรณีก็เกิดขึ้นแย้งกันภายในมหาวิทยาลัยเอง

กว่าศตวรรษแล้วที่อุดมคติทางการศึกษา เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยของเยอรมันซึ่งมี วิลเฮล์ม จอน ฮัมโบลต์ ได้วางกฎเกณฑ์ไว้ที่มหาวิทยาลัยเบอร์ลิน ซึ่งเขาคั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2353 และกฎนี้เป็นที่ยอมรับและใช้กันทั่วไปในปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยที่ฮัมโบลต์คั้งขึ้น เพื่อรับนักศึกษาจำนวนน้อยจะให้เป็นที่เรียนวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ การค้นคว้าและการสอนที่ไม่มีจุดประสงค์ และเพื่อการเตรียมการทางอาชีพเท่านั้น แต่หลักการนโยบายทางการศึกษาของสังคมประชาธิปไตยสมัยใหม่มีจุดมุ่งหมายเพื่อโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคน ทำให้จำนวนผู้ที่เข้าเรียนสูงขึ้น รัฐบาลพยายามขยายมหาวิทยาลัยที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้พอกับความต้องการของประชาชน ได้สร้างมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นใหม่หลายแห่ง เพิ่มผู้สอนเป็น 2 เท่า เพิ่มเงินทุนมหาวิทยาลัยเป็น 4 เท่าใน 10 ปี ปี พ.ศ. 2513 - 2518

ได้เพิ่มที่เรียนขึ้นประมาณ 200,000 ที่ ได้พยายามที่จะจัดรวมการศึกษาให้เป็นภาคปฏิบัติทางอาชีพในอนาคตกอทกลงใช้แบบต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ส่วนหนึ่งก้าวหน้าแต่ถูกถ่วงให้ช้าลงโดยความไม่สงบของนักศึกษาบางส่วน

มหาวิทยาลัยของสหพันธ์สาธารณรัฐ (นอกจากของโบสถ์ต่าง ๆ) เป็นของรัฐอยู่ในความควบคุมของแต่ละรัฐ สหพันธ์ควบคุมหลักการทั่วไปเท่านั้น จัดหาทุนในการสร้างอาคารใหม่มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมีอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งมีมาแต่สมัย วินเฮลม วอน ฮัมโบสท์ ซึ่งถือความมีเสรีภาพในการค้นคว้า การสอน แต่ละมหาวิทยาลัย ร่างธรรมนูญของตัวเอง ซึ่งมีความแตกต่างในค่านิยมโครงสร้าง และการจัดปฏิบัติงาน

บางมหาวิทยาลัยมีการแยกคณะโดยมีขอบเขตอย่างกว้างขวางด้านวิทยาศาสตร์จะรวมกันในช่วงเรื่อง แนวคิดใหม่ได้พยายามแยกออกเป็นแผนกเล็ก ๆ หลายแผนก ผู้นำของมหาวิทยาลัยคืออธิการบดีได้รับเลือกเป็นเวลา 1 ปี จากคณะศาสตราจารย์ประจำ

รูปแบบของมหาวิทยาลัย

หัวใจสำคัญของระบบการศึกษาชั้นที่สามของสหพันธ์คือ มหาวิทยาลัยทางวิชาการรวมทั้งทางด้านเทคนิคและมหาวิทยาลัยจำเพาะอื่น ๆ อีกจำนวนหนึ่ง, วิทยาลัยฝึกหัดครู โรงเรียนประถมและมัธยมหลักสูตรระยะสั้นได้รับการฝึกด้วย บางรัฐได้รวมวิทยาลัยครูเข้ากับมหาวิทยาลัย การศึกษาในมหาวิทยาลัยทางวิชาการจะถึงขีดสุดเมื่อใดปริญญาเอก

วิทยาลัย ชนิดใหม่ คือ (Fachhochschulen) เป็นสถาบันเฉพาะของการเรียนชั้นสูง ใกล้เคียงกับวิทยาลัยเทคนิคของบางประเทศ ให้การ

ศึกษาที่มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์หลายแขนง จบแล้วก็เข้าทำงานได้โดยตรง หรือ
จะเรียนต่อในมหาวิทยาลัยวิชาการก็ได้

มหาวิทยาลัยทุกรัฐได้จัดตั้งขึ้นในทำนองเดียวกันหมด ปัจจุบันได้มีแนวการ
จัดที่จะรวมชั้นต่าง ๆ ให้อยู่ในสถาบันเดียวกัน เพื่อให้นักศึกษาสามารถเลือกวิชา
ตามความถนัดของตน หรือจะย้ายสาขาได้ภายหลัง

มีมหาวิทยาลัยที่สอนทางไปรษณีย์ในเมืองเฮเกน เริ่มดำเนินงานในปี
พ.ศ. 2519 ขณะนี้มีนักศึกษา 12,000 คน

โดยประเพณีนักศึกษามีอิสระที่จะกำหนดหลักสูตรของตนเอง แม้ว่าใน
หลายวิชาได้มีการแนะนำหลักสูตรให้และมีการสอบภาคบังคับ นักศึกษาสามารถจะรวบรวม
รวมตารางของตนเองได้จากสิ่งที่มีอยู่หลายชนิด

นักศึกษาในมหาวิทยาลัยไม่ต้องจ่ายค่าเรียน แต่จะต้องจัดหาอุปกรณ์เอง
ปี พ.ศ. 2513 ได้ออกกฎหมายการศึกษาแห่งรัฐ และแก้ไขในปี พ.ศ. 2510 โดย
รัฐจะช่วยเหลือค่าอาหาร เสื้อผ้า ค่าเช่า ค่าค่ารถ ถ้าพ่อแม่มีนักศึกษาคนใดไม่สามารถ
จะจ่ายเองได้ ปัจจุบันนักศึกษาได้รับการช่วยเหลือแบบนี้ประมาณ 1 ใน 2 คน

นอกจากนี้ยังมีการช่วยเหลือกันหอพักโดยให้นักศึกษาทุก 1 ใน 10 คนได้
พักในราคาต่ำ ปี พ.ศ. 2514 นักศึกษาทั้งหมดอยู่ในโครงการประกันอุบัติเหตุ และ
บริการประกันสุขภาพด้วย

ปัญหาของการศึกษามวลชน

เนื่องจากการเพิ่มของจำนวนนักศึกษาอย่างรวดเร็วจึงต้องมีการจำกัดการ
เข้าเรียน จำเป็นต้องมีหลักสูตรหลายแบบสำหรับผู้ที่ไม่สามารถเข้าเรียนตามที่ต้องการ
ได้

ได้ตั้งแผนกคัดเลือกกลางทำการคัดเลือกผู้จะเข้าเรียนในชั้นสูง โดยการคัดเลือกจะแนบอาบิทัวร์ในเกณฑ์ ต่างๆตามที่ กำหนดไว้

มาตรฐานการรับเข้าเรียนที่กลั่นกรองแล้วจะทำให้สถานการณ์ดีขึ้น ส่วนการขยายมหาวิทยาลัยออกไป ก็จะพบกับปัญหาการขาดเงินอีกทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้บ้างก็คือ การย่นเวลาเรียนลง โดยการปฏิรูปเนื้อหาวิชา ปัจจุบันนักศึกษาที่มีอายุกว่า 26 ปี มีถึง 30 เปอร์เซ็นต์ แต่ละคนใช้เวลาเรียนถึง 13 ภาคการศึกษา หรือ 6 ปีครึ่งนั่นเอง ซึ่งนานกว่าประเทศอื่น จึงควรจะลดเวลาลง

มหาวิทยาลัยในเยอรมันตะวันตก

การศึกษาระดับอุดมศึกษา หรือมหาวิทยาลัยของเยอรมัน แม้จะเจริญนำหน้าประเทศต่าง ๆ แต่ก็ไม่ได้อัจฉริยะเป็นระบบการศึกษาของประเทศ

ความประวัติของมหาวิทยาลัยในเยอรมันตะวันตก เจริญก้าวหน้าและมีชื่อเสียงรุ่งโรจน์มานานเป็นเหตุให้นักศึกษาต่างประเทศหลั่งไหลเข้ามาเรียนเป็นจำนวนมาก และได้เข้าไปเป็นแบบฉบับของการบริหารงานมหาวิทยาลัยในประเทศของตน

วิวัฒนาการของมหาวิทยาลัย

ประเทศเยอรมันเริ่มมีมหาวิทยาลัยตั้งแต่ศตวรรษที่ 14 หรือประมาณหกร้อยปีมาแล้ว มหาวิทยาลัยแห่งแรกคือ มหาวิทยาลัย ปრაก (Prague) ในปี พ.ศ. 1891 ต่อมามหาวิทยาลัยแห่งเวียนนา (Vienna) ในปี พ.ศ. 1908 มหาวิทยาลัย ไฮเดลเบิร์ก (Heidelberg) ในปี พ.ศ. 1929 ตอนนั้นประเทศเชคโกสโลวาเกีย และออสเตรียยังรวมอยู่กับเยอรมัน

ศตวรรษต่อมาเริ่มมีมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นอีก คือ มหาวิทยาลัยแห่งไลป์ซิก (Liesig) ปี พ.ศ. 1952 มหาวิทยาลัยแห่งรอสตอก (Rostock) ปี พ.ศ.

1962 มหาวิทยาลัยแห่งฟรายบวร์ก (Freiburg) ปี พ.ศ. 2000 จุดประสงค์ส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยเหล่านี้คือ ฝึกนักบวชและข้าราชการ หน้าที่ของมหาวิทยาลัยก็คือ ถ่ายทอดวัฒนธรรม ลักษณะของมหาวิทยาลัยเป็นมาดังนี้หลายร้อยปีจนถึงศตวรรษที่ 18 จึงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงขึ้น ผู้ริเริ่มคือ ศาสตราจารย์ วิลเฮลม ฮัมโบลต (Wilhelm Von Humboldt) แห่งมหาวิทยาลัยเบอร์ลิน โค้ดคำว่าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยก็คือ การสอนและการวิจัย จึงต้องมุ่งในสองสิ่งนี้ให้หนักและมุ่งไปในแง่ของการสร้างสรรค์ปัญญา ไม่ใช่ฝึกอาชีพ ทำให้มหาวิทยาลัยในเยอรมันเจริญก้าวหน้ามากในปี พ.ศ. 2293 - 2373

มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ใ้ค้นำหลักการสอนและการวิจัยของศาสตราจารย์ ฮัมโบลต มาใช้เป็นหลักในการปฏิบัติ รวมทั้งการเลือกศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยด้วย คือ ผู้ที่จะเป็นศาสตราจารย์จะต้องมีความสามารถในการสอนและการวิจัยนั้นย่อมมีความคิดริเริ่มที่ดี มีปัญหาแปลก ๆ ใหม่ ๆ มาให้ผู้เรียนคิดเสมอ หลักเกณฑ์อันนี้ได้ถือปฏิบัติกันมาจนทุกวันนี้

ก่อนปี พ.ศ. 2476 มหาวิทยาลัยต่าง ๆ แม้จะอยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ และได้รับทุนอุดหนุนจากรัฐ แต่ก็มีเสรีภาพในการบริหารงานของตนอย่างเต็มที่ มีอำนาจสิทธิขาด กระทรวงศึกษาธิการเป็นเพียงกำหนดฐานะหน้าที่และสิทธิต่าง ๆ เท่านั้น แต่ละมหาวิทยาลัยมีเจ้าหน้าที่ (Curator) สำหรับทำหน้าที่ประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยกับกระทรวงศึกษาธิการ มีอธิการบดีซึ่งเลือกจากศาสตราจารย์ทุกปี มีสภามหาวิทยาลัยประกอบด้วย รองอธิการบดี คณบดี และศาสตราจารย์ซึ่งใคร่บังคับเลือก อธิการบดีเป็นประธานสภาโดยตำแหน่ง เลือกคณบดีจากศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยทุกปีเหมือนกัน

มหาวิทยาลัยตกอยู่ในอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการโดยสมบูรณ์หลังจากพรรคนาซีเข้ากุมอำนาจ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกคนต้องเป็นข้าราชการ รัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งอธิการบดี คณบดีที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ